

Принципи на концепцията за устойчиво развитие на макро и микро равнище

Мирослав Ангелов

Principles of Sustainable Development Concept of Macro and Micro Level

Miroslav Angelov

Abstract

One challenge and concept are the most widely discussed topics for Global Development in recent decades and it is takes central place how to live and how businesses conduct its activities in order to achieve balance between the three main elements in the management of individual economies and businesses generally. It is not just about what rules should be followed to achieve this, and is the way by which we must provide the same or better conditions of living of future generations. The topic is not limited to what you have to follow the global level, but also with how businesses integrate the concept in their activities to improve the environment in which it operates. The aim of this work is the removal of the principles of the macro and micro level, that must be followed to report their studies and updated during a certain period of time depending on the development and the feasibility of the concept, as its characteristics of each of them.

Keywords: Sustainable development, principles, micro and macro level, corporate sustainability, business organization.

Въведение, актуалност на проблема и цел на разработката

Едно от най-сериозните предизвикателства и концепция са най-широко обсъжданата тематика за Глобално развитие през последните десетилетия. В своята същност и в зависимост от разнообразието от разработени научни изследвания и практически приложения в глобален аспект, концепцията за устойчиво развитие обхваща четири самостоятелни и взаимосвързани измерения: икономическо, екологично, социално и културно/институционално. Тя се явява не само най-актуалната инициатива на ООН, но също така и най-сериозното предизвикателство за приложение и следване на принципите ѝ, както от бизнеса, така и от Глобалния свят като цяло. Поставя много въпросителни още при самото ѝ приемане като глобална инициатива през 1992 г. на срещата в Рио на ООН¹. Акцентът в това предизвикателство е поставен върху макроустойчивостта и развитието на страните и техните икономики, а не върху развитието на предприятията, тяхната дейност и дали и до каква степен са готови да прилагат концепцията в своята дейност.

Значимостта на концепцията за устойчиво развитие се състои в постигането на баланс между трите основни елемента, от които е изградено – икономическа ефективност, социална справедливост и опазване на околната среда. Тук се открояват и една част от основните различия между принципите и предизвикателствата, пред които се изправят от една страна на макро равнище - отделните икономики и от друга страна на микро равнище - бизнеса. И въпреки тези различия тяхната основна цел е именно постигането на гореописаният баланс.

Целта на тази разработка е извеждане на принципите на макро и микро равнище, които трябва да се следват, да се докладва тяхното следване и да се актуализират през определен период от време в зависимост от развитието и приложимостта на концепцията, както ѝ характеристиките на всеки един от тях. Устойчивостта като глобална стратегия, динамичен процес и постигане на балансираност между елементите, от които е изградена, в своята същност обхваща извеждане и спазване на цели, принципи и предизвикателства, които трябва да се следват и разрешават в течение на времето. Следването на принципите може да доведе до постигане на едно балансирано развитие и икономика на макро равнище и

¹ United Nations, Rio Declaration on Environment and Development, General Assembly, United Nations, <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm> , 12 August 1992

конкурентни предимства за бизнеса на микро равнище.

Постановка на разработката, различни позиции и извеждане на принципи на концепцията за устойчиво развитие на макро и микро равнище

Една от основните характеристики на концепцията за устойчиво развитие на макро и микро равнище е извеждане и следване на принципите ѝ. В един от докладите на ООН² от Рио през 1992 г. за първи път се извеждат принципите, които са в основата на разработени и следвани от други организации и институции принципи във времето. В началото те са изведени в 27 актуални за времето си точки. На последващите срещи на върха на ООН, те се групират в различни раздели, които се включват в основните измерения на концепцията.

От своя страна ЕС³ през 2006 година извежда на преден план своята нова стратегия за устойчиво развитие, която включва в себе си и основните принципи и направления, които е необходимо да се следват. Те са групирани по следния начин:

- Спазване на основните човешки права;
- Справедливост между поколенията;
- Участие на социалните партньори;
- Интегриране на съображенията за икономически, социален и екологичен ред;
- Принцип на „предпазливостта“ / „Предупредителен“ принцип;
- Принцип „замърсителят плаща“.

От 2007 година на всеки две години ЕК изработва своите доклади свързани с изпълнението на стратегията като цяло и в частност за следване на тези принципи.

Не на последно място и по значимост са изведените от Международната търговска камара, първо през 2000 г.⁴ и актуализираните през 2015 г.⁵ принципи за устойчиво развитие. Тяхната цел е интегриране на устойчивостта в бизнеса и системите му за управление. През 2000 г. принципите се разглеждат в 16 категории, докато през 2015 г. те се редуцират в 8 и може да се отбележи, че намаляването им е обвързано с обединяване на някои от категориите. Те са представени по следния начин:

- Устойчивото развитие като бизнес приоритет;
- Икономически растеж и развитие;
- Отговорност към околната среда и управление;
- Отговорност към хората и обществата;
- Продукти и услуги;
- Подходът на „веригата на стойността“;
- Прозрачност, комуникация и докладване;
- Сътрудничество и партньорство за непрекъснато усъвършенстване.

Трите позиции включват именно трите географски обособени категории – глобална позиция, регионална позиция и локална позиция или представени по икономически са изведени принципите на макро и микро равнище според различни международни организации и институции. На базата на представените позиции са изведени и следните принципи с техните характеристики на макро и микро равнище. (Таблица 1).

² Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992; <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm> ; United Nations Millennium Declaration, 2000; http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Millennium_Declaration

³ Pallemmaerts, M., Azmanova, A.: The European Union and Sustainable Development: Internal and External dimensions, published by VUB, Brussels Univ. Press, 2006

⁴ International Chamber of Commerce: The Business Charter for Sustainable Development, 2000

⁵ International Chamber of Commerce: The Business Charter for Sustainable Development, How to inspire and grow your business in the 21st century, 2015

Таблица 1. Принципи на концепцията за устойчиво развитие на макро и микро равнище

№	Принципи	Макро равнище	Микро равнище (Бизнес)
1.	Здраве и качество на живот	Хората, човешкото здраве и подобряването на качеството на живот са в центърът на опасенията на устойчивото развитие. Хората имат право на здравословен и продуктивен живот в хармония с природата.	Трябва да осигури здравословни и благоприятни условия на труд на служителите си и да ги подобрява, също така да им осигури качество на живот, отговарящо на средата, в която живеят.
2.	Социална справедливост и солидарност	Развитието трябва да бъде предприето в духа на справедливостта между поколенията и социалната етика и солидарността.	Напълно прилагане на принципа и на това равнище, като се обръща съществено внимание на социалната справедливост между служителите и всички заинтересовани лица.
3.	Опазване на културното наследство / изграждане на фирмена култура	Културното наследство, съставено от собственост, обекти, пейзажи, традиции и знания, отразява идентичността на едно общество. То придава ценностите на едно общество от поколение на поколение и опазването на това наследство насърчава устойчивостта на развитието. Компонентите на културното наследство трябва да бъдат идентифицирани, защитени и подобрени, като се имат предвид присъщата им рядкост и нестабилност под внимание.	Много важно е създаването и развитието на фирмена култура, за да се изгради една подходяща атмосфера и среда на работа, която да се придава на всички свързани с бизнеса заинтересовани лица, също така да спомогне за приемането на тези принципи от изпълнителите и доставчиците, за да може и те да подобрят своята дейност и култура, които да са адекватни с тях.
4.	Зачитане на капацитета на поддържащите екосистеми	Човешките дейности трябва да са съобразени с опазването на капацитета на поддържащите екосистеми и осигуряване на трайността на екосистемите.	Приемане и въвеждане на образователни инициативи, които ще повишат осведомеността на служителите и защитата относно и на околната среда.
5.	Опазване на околната среда чрез производство на продукти и услуги безопасни за нея	За да се постигне устойчиво развитие, опазването на околната среда трябва да бъде неразделна част от процеса на развитие.	Да разработи и предложи продукти или услуги, които да нямат неоправдано въздействие върху околната среда и са безопасни за тяхното продължително използване, също така са ефективни при консумираната от тях енергия и натурални ресурси и могат да бъдат рециклирани, използвани повторно или изхвърлени безопасно.
6.	Внимание към опазване на околната среда	Когато има заплаха за сериозни или необратими щети, липсата на напълно научна сигурност не трябва да се използва като причина за отлагане приемането на ефективни	Да модифицира производството, маркетинга и използването на продукти и услуги или привеждането на действията, последователно с научното и техническо разбиране, за

		мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда.	да предотвратят сериозни или необратими вреди върху околната среда.
7.	Субсидиране и корпоративно управление на околната среда	Правомощията и отговорностите трябва да бъдат делегирани на подходящото ниво на властта. Центровете вземащи решения трябва да бъдат правилно разпределени и възможно най-близо до гражданите и засегнатите общности.	Припознаване на управлението на околната среда, като може би най-важният корпоративен приоритет и решаващо ключов за устойчивото развитие, установяване на политики, програми и практики за провеждащи се операции по екологичен начин и интегрирането им във всеки един бизнес като съществен елемент за управлението с всичките им функции.
8.	Опазване на биологичното разнообразие	Биологичното разнообразие предлага много предимства и трябва да се запази в полза на сегашните и бъдещите поколения. Относно защитата на видовете, екосистемите и на естествените процеси, които поддържат живота е от съществено значение, ако качеството на човешкия живот се запази.	Допринасяне към развитието на публичната политика относно опазването на биологичното разнообразие, чрез предприемането на мерки и действия за защита на екосистемите и процесите, които могат да им повлияят от страна на бизнеса.
9.	Икономическа ефективност и измерване на екологичното представяне	Икономиката трябва да бъде ефективна, насочена към иновациите и икономическия просперитет, която допринася за социалния прогрес и уважението към околната среда.	Да измери екологичното представяне, да изведе редовни екологични одити и оценки на съответствието с изискванията на бизнеса, законовите изисквания и тези принципи и периодично да предоставя информация на Управляващия орган и всички заинтересовани лица.
10.	Участие и ангажираност	Участието и ангажираността на гражданите и гражданските групи са необходими за да се определи съгласувана визия за развитие и да се гарантира нейната екологична, социална и икономическа устойчивост.	Да се консултира и когато е необходимо да се образова от клиентите, дистрибуторите и обществеността в областта на безопасното използване, транспортиране, съхранение и изхвърляне на предвидените продукти; да предлага и подобни съображения за предоставяне на услугите.
11.	Достъп до знание	Мерки благоприятни за образованието, достъпа до информация и изследвания трябва да бъде насърчаван за да се стимулират иновациите, повишаването на осведомеността и да се осигури ефективно участие на обществеността в осъществяването на устойчиво развитие.	Да образова, да тренира и да мотивира служителите си, за да преведа техните действия към екологично отговорен начин.

СЕРИЯ "ИКОНОМИЧЕСКИ НАУКИ"

12.	Междуправителствено партньорство и сътрудничество и партньорство и сътрудничество между бизнеса	Правителствата трябва да си сътрудничат, за да се гарантира, че развитието ще е устойчиво от екологична, социална и икономическа гледна точка. Външното въздействие на дейностите върху дадена територия трябва да бъдат взети под внимание.	Да допринесе за трансфера на екологични технологии и управленски методи чрез индустриалните и публичните сектори, както ѝ да проведе или подкрепи изследване за въздействието върху околната среда на суровините, продуктите, процесите, емисиите и отпадъците асоциирани с бизнеса и значимостта от минимизирането на тези вредни въздействия.
13.	Профилактика и подобрене на условията	В присъствието на известен риск, свързан с предотвратяването и смекчаването му, трябва да бъдат предприети коригиращи действия, като се дава приоритет на действията направени от източника на риска.	За да продължи подобряването на корпоративните политики, програми и екологичното представяне се взимат предвид техническото развитие, научното разбиране, потребителските нужди и обществените очаквания със законовите регулации като отправна точка и одобряване на същият международен екологичен критерии.
14.	Отговорно производство и потребление	Моделите на производство и потребление трябва да бъдат променени за да се приведат производството и потреблението в по-жизнеспособни и по-социални и екологично отговорни дейности, по-специално чрез еко ефективния подход, който избягва отпадъците и оптимизира използването на ресурсите.	Прилагане на най-модерните и подобрени модели на производство и следване на характеристиките им.
15.	Замърсителят плаща	Тези, които генерират замърсители или чиито действия в случая разграждат околната среда, трябва да поемат своята част от разходите за мерките свързани с предотвратяване, контрол и намаляване на вредите върху околната среда.	Поемане на отговорност относно дейността на бизнеса, както финансова, така и социална и отворен диалог със служителите и общността свързани и отговарящи на техните опасения относно потенциалните рискове и въздействия на операциите, продуктите, отпадъците или услугите, включително и на тези с глобално значение.
16.	Обединяване на разходите	Стойността на стоките и услугите трябва да отразява всички разходи, които се генерират за обществото по време на целия им жизнен цикъл по проект до окончателната им консумация и тяхното изхвърляне.	Стойността на стоките и услугите трябва да отразява всички разходи, които се генерират за дадения бизнес по време на целия им жизнен цикъл по проект до окончателната им консумация и тяхното изхвърляне.

Заклучение

Концепцията за устойчиво развитие е един подход към развитие, който взима под внимание ограничените ресурси на Земята. Идеята е да се създаде система, която да е "устойчива", която може да продължи да функционира за неопределено време в бъдещето. Концепцията не винаги се свързва с устойчивост на околната среда или с други подобни на това теми. Тя взима под внимание и икономическата и социална устойчивост, за да се вмести в рамките на параметрите за устойчиво развитие. Изведените принципи и следването им играят съществена роля при интегриране на концепцията, както на макро, така и на микро равнище.

На първо място, ясно се подчертава значимостта от извеждане и следване на принципите, както и техните характеристики, които са съществено важни и необходими при интегриране на концепцията на макро и микро равнище.

На второ място, необходимо е да се прави точно и ясно разграничаване между двете равнища, както и различните, допирните им и общи точки при извеждане и следване на принципите и техните характеристики.

На последно място могат да се отбележат механизмите и моделите, които трябва да се преследват от всяко общество и бизнес от глобално до локално равнище и упражняването на контрол върху тях чрез докладването им и актуализиране на принципите на определен период от време.

Разработката дава възможност пред автора и за осъществяване на едно бъдещо изследване, свързано с това как на практика следването на тези принципи и техните характеристики ще се отразят в действителност при приложението им в даден бизнес и дали тя ще успее да интегрира концепцията за устойчиво развитие в дейността си. Също така дали направените изводи в разработката ще бъдат доказани и подкрепени с необходимите примери и на практика.

Използвана литература

1. International Chamber of Commerce: The Business Charter for Sustainable Development, 2000;
2. International Chamber of Commerce: The Business Charter for Sustainable Development, How to inspire and grow your business in the 21st century, 2015.
3. Pallemmaerts, M., Azmanova, A.: The European Union and Sustainable Development: Internal and External dimensions, published by VUB, Brussels Univ. Press, 2006;
4. Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992; <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm> ;
5. United Nations, Rio Declaration on Environment and Development, General Assembly, United Nations, <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>, 12 August 1992;
6. United Nations Millennium Declaration, 2000; http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Millennium_Declaration

За контакти

докт. Мирослав Ангелов
Икономически университет – Варна
miro_angelov88@abv.bg